Załącznik nr 1

do Formularza
Konsultacyjnego

KONCEPCJA INTELIGENTNEJ WSI DLA GMINY BRZOSTEK

„Brzostek – inteligentna, dostępna i zintegrowana gmina”

PROJEKT PODDANY KONSULTACJOM SPOŁECZNYM

Brzostek, listopad 2026 r.

1. Wprowadzenie

Koncepcja Inteligentnej Wsi dla Gminy Brzostek wyznacza kierunki rozwoju lokalnej społeczności z wykorzystaniem nowoczesnych technologii cyfrowych, rozwiązań innowacyjnych oraz potencjału istniejącej infrastruktury komunalnej, społecznej i kulturalnej.

Jej głównym założeniem jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wdrażanie praktycznych rozwiązań odpowiadających na lokalne potrzeby, w szczególności w zakresie zarządzania gospodarką wodną, dostępności usług komunalnych, rozwoju usług społecznych, ochrony dziedzictwa lokalnego oraz wzmacniania aktywności i integracji mieszkańców.

Koncepcja obejmuje obszar całej Gminy Brzostek i zakłada wykorzystanie technologii cyfrowych nie jako celu samego w sobie, lecz jako narzędzia usprawniającego funkcjonowanie gminy oraz ułatwiającego mieszkańcom korzystanie z usług publicznych i oferty społeczno-kulturalnej.

Niniejszy dokument ma charakter projektu. Został przygotowany w celu poznania opinii mieszkańców. Ostateczny kształt koncepcji zostanie opracowany po analizie zgłoszonych uwag i propozycji.

2. Charakterystyka obszaru objętego koncepcją

Koncepcja obejmuje obszar administracyjny Gminy Brzostek, położonej w powiecie dębickim, w województwie podkarpackim. Jej rozwiązania będą adresowane do mieszkańców miasta Brzostek oraz wszystkich sołectw gminy.

Gmina posiada zróżnicowany potencjał przyrodniczy, kulturowy i społeczny. Istotnym zasobem jest lokalne dziedzictwo historyczne, działalność instytucji kultury, infrastruktura sportowo-rekreacyjna oraz aktywność organizacji i jednostek działających na rzecz mieszkańców.

Jednocześnie gmina stoi przed wyzwaniami związanymi z koniecznością dalszego rozwoju infrastruktury komunalnej, poprawą dostępności usług publicznych, wzmacnianiem integracji społecznej oraz zwiększaniem atrakcyjności oferty kulturalnej i turystycznej. Przyjęcie perspektywy obejmującej całą gminę ma zapewnić, aby planowane rozwiązania służyły mieszkańcom niezależnie od miejsca zamieszkania.

3. Diagnoza potrzeb i potencjału rozwojowego

Podstawą opracowania koncepcji jest analiza lokalnych uwarunkowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym wnioski wynikające z „Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Brzostek do Strategii Rozwoju Gminy Brzostek na lata 2021–2030”.

Diagnoza wskazuje m.in. na potrzebę dalszego rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i turystycznej. W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby diagnozy mieszkańcy ocenili infrastrukturę turystyczną na 2,93, a ścieżki rowerowe na 2,37 w pięciostopniowej skali. Badanie objęło 107 osób i nie miało charakteru reprezentatywnego, dlatego jego wyniki należy traktować jako rozpoznanie opinii uczestników, a nie pełny obraz poglądów wszystkich mieszkańców.

W diagnozie zwrócono również uwagę na potencjał turystyczny gminy oraz potrzebę zwiększania aktywności i integracji mieszkańców. Turystyka była często wskazywana przez respondentów jako szansa rozwojowa, a blisko 40% badanych negatywnie oceniało poziom integracji społecznej.

Istotnym zasobem jest istniejąca infrastruktura społeczna i kulturalna, którą można rozwijać i wykorzystywać w nowoczesny sposób. Szczególne znaczenie w tym zakresie mogą mieć obiekty o potencjale wielofunkcyjnym, takie jak bożnica w Brzostku oraz Dom Ludowy w Smarżowej.

3.1. Główne zidentyfikowane potrzeby

- poprawa efektywności zarządzania siecią wodociągową i ograniczanie strat wody;
- szybsze wykrywanie awarii i nieprawidłowości w funkcjonowaniu infrastruktury komunalnej;
- rozwój cyfrowych narzędzi ułatwiających mieszkańcom korzystanie z usług gminnych;
- zwiększenie dostępności informacji i usług publicznych;
- rozwój oferty kulturalnej i edukacyjnej;
- ochrona i promocja lokalnego dziedzictwa historycznego;
- tworzenie warunków do integracji mieszkańców i aktywności międzypokoleniowej;
- wykorzystanie nowoczesnych technologii w zarządzaniu gminą i świadczeniu usług publicznych.

4. Cel główny i cele szczegółowe

Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Brzostek poprzez wdrażanie innowacyjnych i cyfrowych rozwiązań w zakresie gospodarki komunalnej, dostępności usług publicznych, rozwoju społecznego i kulturalnego oraz ochrony lokalnego dziedzictwa.

- wdrożenie inteligentnych rozwiązań w zarządzaniu infrastrukturą wodociągową, umożliwiających monitorowanie jej funkcjonowania i ograniczanie strat wody;
- zwiększenie dostępności usług komunalnych poprzez wdrożenie cyfrowej Karty Mieszkańca;
- rozwój infrastruktury społecznej i kulturalnej z wykorzystaniem nowoczesnych technologii cyfrowych;
- zwiększenie dostępu mieszkańców do oferty edukacyjnej, kulturalnej i integracyjnej;
- ochrona i promocja lokalnego dziedzictwa historycznego i kulturowego;
- wzmacnianie aktywności społecznej i współpracy mieszkańców z instytucjami oraz organizacjami lokalnymi.

5. Planowane przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie 1. Inteligentne zarządzanie siecią wodociągową

Cel przedsięwzięcia. Poprawa efektywności zarządzania gminną infrastrukturą wodociągową, zwiększenie bezpieczeństwa dostaw wody oraz ograniczenie strat wynikających z awarii i nieszczelności sieci.

Planowany zakres działań:

- montaż inteligentnych urządzeń pomiarowych i monitorujących na wybranych elementach sieci wodociągowej, w tym hydrantach;
- monitorowanie przepływu wody oraz wybranych parametrów pracy sieci;
- wykrywanie nietypowych zmian przepływu mogących wskazywać na awarie, wycieki lub inne nieprawidłowości;
- przekazywanie danych do systemu informatycznego umożliwiającego ich analizę i bieżący nadzór;
- usprawnienie procesu lokalizowania awarii i podejmowania działań naprawczych przez służby odpowiedzialne za gospodarkę wodociągową.

Zastosowanie technologii cyfrowych. Przedsięwzięcie zakłada wykorzystanie inteligentnych urządzeń pomiarowych, komunikacji telemetrycznej oraz systemu informatycznego do gromadzenia, przetwarzania i analizy danych dotyczących funkcjonowania sieci wodociągowej.

Oczekiwane rezultaty:

- szybsze wykrywanie awarii i nieprawidłowości;
- ograniczenie strat wody;

- poprawa efektywności pracy służb komunalnych;
- zwiększenie bezpieczeństwa i niezawodności dostaw wody;
- racjonalniejsze gospodarowanie zasobami wodnymi.

Przedsięwzięcie 2. Cyfrowa Karta Mieszkańca Gminy Brzostek

Cel przedsięwzięcia. Ułatwienie mieszkańcom dostępu do usług komunalnych oraz usprawnienie identyfikacji i obsługi użytkowników korzystających z infrastruktury i usług gminnych.

Planowany zakres działań:

- wdrożenie elektronicznej Karty Mieszkańca w formie cyfrowej, z możliwością zastosowania również karty fizycznej;
- stworzenie systemu identyfikacji mieszkańców uprawnionych do korzystania z określonych usług;
- wykorzystanie karty w obsłudze usług świadczonych przez Zakład Gospodarki Komunalnej;
- umożliwienie wykorzystania karty przy korzystaniu z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK);
- opracowanie systemu informatycznego do obsługi uprawnień i ewidencji korzystania z wybranych usług;
- zapewnienie mieszkańcom czytelnych informacji o zasadach korzystania z karty i dostępnych usługach.

Zastosowanie technologii cyfrowych. System będzie wykorzystywał elektroniczną identyfikację użytkowników, cyfrową bazę uprawnień oraz narzędzia informatyczne wspierające obsługę mieszkańców.

Oczekiwane rezultaty:

- uproszczenie korzystania z usług komunalnych;
- usprawnienie obsługi mieszkańców;
- poprawa organizacji i ewidencji korzystania z PSZOK;
- zwiększenie dostępności informacji o usługach;
- rozwój cyfrowych usług publicznych na terenie gminy.

Przedsięwzięcie 3. Rozwój infrastruktury społecznej i kulturalnej z wykorzystaniem technologii cyfrowych

Cel przedsięwzięcia. Zwiększenie dostępności usług społecznych, edukacyjnych i kulturalnych poprzez rozwój wielofunkcyjnych przestrzeni służących mieszkańcom oraz wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań cyfrowych do ochrony, prezentacji i promocji lokalnego dziedzictwa.

Przedsięwzięcie obejmuje dwa obiekty o uzupełniających się funkcjach.

A. Bożnica w Brzostku – przestrzeń usług społecznych, pamięci i dziedzictwa lokalnego

Projektowany sposób wykorzystania obiektu zakłada połączenie funkcji społecznych z funkcją kulturalno-edukacyjną. Część pomieszczeń może zostać przeznaczona na potrzeby Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, natomiast w obiekcie planuje się również utworzenie izby pamięci prezentującej historię Brzostku i lokalne dziedzictwo.

Zakładane kierunki działań:

- przygotowanie części obiektu do realizacji zadań związanych z działalnością Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- utworzenie izby pamięci prezentującej historię Brzostku i lokalne dziedzictwo;

- wyposażenie izby pamięci w rozwiązania multimedialne i cyfrowe;
- prezentowanie archiwalnych fotografii, dokumentów, materiałów historycznych i wspomnień mieszkańców;
- przygotowanie interaktywnych materiałów edukacyjnych;
- organizacja spotkań, wydarzeń edukacyjnych i międzypokoleniowych.

Komponent cyfrowy. Rozważane jest stworzenie multimedialnej ekspozycji, cyfrowego archiwum lokalnych materiałów historycznych oraz interaktywnych prezentacji dotyczących historii i dziedzictwa Brzostku. Rozwiązania te mają ułatwić dostęp do lokalnych zasobów historycznych i uatrakcyjnić ich prezentację.

B. Dom Ludowy w Smarżowej – lokalna przestrzeń aktywności, kultury i integracji

Planowane jest rozwijanie funkcji obiektu jako miejsca spotkań mieszkańców, prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej oraz integracji społecznej.

Zakładane kierunki działań:

- dostosowanie przestrzeni do prowadzenia warsztatów, spotkań i wydarzeń kulturalnych;
- wykorzystanie wyposażenia multimedialnego do prowadzenia zajęć edukacyjnych i prezentacji;
- rozwój cyfrowych form prezentacji lokalnych tradycji i dziedzictwa;
- organizacja działań międzypokoleniowych;
- zwiększenie dostępu mieszkańców do informacji o wydarzeniach i ofercie kulturalnej.

Komponent cyfrowy. Zakłada się wykorzystanie urządzeń i narzędzi multimedialnych wspierających prowadzenie zajęć, spotkań i wydarzeń oraz prezentowanie lokalnych treści i tradycji w formie cyfrowej.

Oczekiwane rezultaty przedsięwzięcia:

- zwiększenie dostępności usług społecznych i oferty kulturalnej;
- stworzenie nowoczesnych przestrzeni aktywności mieszkańców;
- zachowanie i promocja lokalnego dziedzictwa;
- rozwój edukacji i aktywności międzypokoleniowej;
- zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych w działalności społecznej i kulturalnej.

W realizację przedsięwzięcia planuje się zaangażować Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzostku, a w zakresie funkcji społecznych – właściwe jednostki organizacyjne gminy.

6. Udział mieszkańców i partnerów w opracowaniu koncepcji

Opracowanie koncepcji zakłada udział mieszkańców oraz współpracę instytucji i organizacji działających na terenie Gminy Brzostek. Celem jest rozpoznanie lokalnych potrzeb, zebranie propozycji oraz wypracowanie rozwiązań odpowiadających na problemy i potencjał całej gminy.

Projekt koncepcji zostaje poddany konsultacjom społecznym. Mieszkańcy będą mogli zgłaszać opinie i propozycje dotyczące poszczególnych przedsięwzięć, ich zakresu oraz oczekiwanych korzyści. Zgłoszone uwagi zostaną przeanalizowane, a informacja o przebiegu konsultacji i sposobie odniesienia się do zgłoszonych propozycji zostanie uwzględniona w ostatecznej wersji dokumentu.

W dalszym procesie opracowania i wdrażania koncepcji przewiduje się:

- współpracę z sołtysami i radami sołeckimi w zakresie identyfikowania potrzeb mieszkańców poszczególnych sołectw, przekazywania informacji o planowanych działaniach i wspierania udziału mieszkańców;

- współpracę z Zakładem Gospodarki Komunalnej przy określaniu potrzeb technicznych i funkcjonalnych systemu monitorowania sieci oraz Karty Mieszkańca;
- współpracę z Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzostku przy przygotowaniu i realizacji działań kulturalnych, edukacyjnych i związanych z lokalnym dziedzictwem;
- współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie określenia potrzeb i funkcji społecznych planowanych w bożnicy;
- włączanie jednostek oświatowych, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i innych podmiotów lokalnych w działania odpowiadające ich kompetencjom i zainteresowaniom.

Partnerem instytucjonalnym w procesie przygotowania i realizacji działań społeczno-kulturalnych planuje się uczynić Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzostku. Zakres współpracy i role poszczególnych podmiotów będą doprecyzowane na dalszym etapie.

7. Analiza SWOT

Mocne strony:

- istniejąca infrastruktura komunalna i społeczna;
- funkcjonowanie instytucji kultury i jednostek organizacyjnych gminy;
- lokalne dziedzictwo historyczne i kulturowe;
- potencjał przyrodniczy i turystyczny gminy;
- doświadczenie gminy w realizacji projektów inwestycyjnych.

Słabe strony:

- potrzeba dalszego rozwoju i modernizacji infrastruktury wodociągowej;
- ograniczona dostępność części usług i informacji w formie cyfrowej;
- potrzeba zwiększania aktywności i integracji mieszkańców;
- potrzeba rozwijania oferty działań edukacyjnych i kulturalnych;
- konieczność rozwijania kompetencji cyfrowych i organizacyjnych.

Szanse:

- możliwość wykorzystania środków zewnętrznych na rozwój inteligentnych wsi;
- rozwój technologii cyfrowych i inteligentnych systemów pomiarowych;
- zwiększenie dostępności usług publicznych;
- rozwój turystyki i promocji lokalnego dziedzictwa;
- wzmacnianie współpracy lokalnych instytucji i organizacji.

Zagrożenia:

- rosnące koszty inwestycji i utrzymania infrastruktury;
- ryzyko awarii systemów informatycznych i zagrożeń cyberbezpieczeństwa;
- nierówny poziom kompetencji cyfrowych mieszkańców;
- ograniczone zasoby finansowe i kadrowe;
- niewystarczające zaangażowanie części mieszkańców.

8. Spójność koncepcji z dokumentami strategicznymi

Koncepcja wpisuje się w kierunki rozwoju określone w Strategii Rozwoju Gminy Brzostek na lata 2021–2030, w której wskazano cel strategiczny nr 8 dotyczący promowania i realizacji modelu Smart Villages.

Planowane przedsięwzięcia odpowiadają w szczególności kierunkom związanym z rozwojem infrastruktury teleinformatycznej, wdrażaniem e-usług, podnoszeniem kompetencji cyfrowych oraz

wymianą informacji i doświadczeń. Koncepcja uwzględnia również cele związane z rozwojem infrastruktury komunalnej, ochroną środowiska, aktywizacją społeczną i wykorzystaniem lokalnego potencjału kulturowego.

Przed ostatecznym zatwierdzeniem dokumentu zostanie potwierdzona jego zgodność z aktualną Lokalną Strategią Rozwoju LGD LIWOCZ oraz pozostałymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi właściwymi dla obszaru gminy.

9. Zarządzanie i realizacja koncepcji

Za koordynację realizacji koncepcji odpowiadać będzie Gmina Brzostek, we współpracy z jednostkami organizacyjnymi i partnerami zaangażowanymi w poszczególne przedsięwzięcia.

Zakłada się następujący podział odpowiedzialności:

- Gmina Brzostek – koordynacja, nadzór nad realizacją oraz zapewnienie zgodności działań z dokumentami strategicznymi;
- Zakład Gospodarki Komunalnej – współpraca przy wdrażaniu systemu monitorowania sieci wodociągowej oraz Karty Mieszkańca w zakresie usług komunalnych;
- Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzostku – współpraca przy rozwoju oferty kulturalnej, edukacyjnej i działaniach związanych z lokalnym dziedzictwem;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – współpraca przy określaniu funkcji społecznych i sposobu wykorzystania części bożnicy;
- sołtysi, rady sołeckie, mieszkańcy i organizacje lokalne – udział w identyfikowaniu potrzeb, konsultowaniu rozwiązań i współtworzeniu działań.

Po zakończeniu poszczególnych przedsięwzięć systemy i obiekty będą użytkowane przez właściwe jednostki i instytucje, zgodnie z ich kompetencjami i przeznaczeniem. Szczegółowy model utrzymania i finansowania eksploatacji zostanie określony na etapie przygotowania projektów wdrożeniowych.

10. Oczekiwane efekty wdrożenia koncepcji

- poprawa efektywności zarządzania infrastrukturą wodociągową;
- ograniczenie strat wody i szybsze wykrywanie awarii;
- rozwój cyfrowych usług komunalnych;
- ułatwienie mieszkańcom korzystania z usług gminnych;
- zwiększenie dostępności usług społecznych i oferty kulturalnej;
- zachowanie i promocja lokalnego dziedzictwa historycznego;
- wzrost aktywności społecznej i integracji mieszkańców;
- rozwój współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi gminy, instytucjami i lokalną społecznością;
- zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii w codziennym funkcjonowaniu gminy.

11. Podsumowanie

Koncepcja Inteligentnej Wsi dla Gminy Brzostek zakłada kompleksowe podejście do rozwoju lokalnej społeczności, łączące nowoczesne technologie cyfrowe z potrzebami mieszkańców oraz potencjałem istniejącej infrastruktury.

Planowane przedsięwzięcia obejmują usprawnienie zarządzania gospodarką komunalną, rozwój cyfrowych usług publicznych oraz wykorzystanie obiektów społecznych i kulturalnych do budowania aktywnej, zintegrowanej społeczności.

Przyjęte rozwiązania mają służyć mieszkańcom całej gminy, poprawiać jakość świadczonych usług, wzmacniać lokalną tożsamość oraz tworzyć warunki do zrównoważonego rozwoju Gminy Brzostek. Ostateczny kształt koncepcji zostanie ustalony po przeprowadzeniu konsultacji społecznych i analizie zgłoszonych uwag.